21 පිරිහීම මග හරින අපරිහානීය ධර්ම

වස්සකාර යනු අජාසත් රජුගේ ඇමැතියෙකි. ඔහු එදා බුදුරදුන් වැඩසිටි ගිජ්ජකූට පර්වතයට පැමිණියේ මගධාධිපති අජාසත්ත රජුගේ නියමයකට අනුව ය. එසේ පැමිණ රජුගේ උපදෙස් පරිදි බුදුරදුන්ගේ දෙපා නැමැද සුවපහසු විමසා එකත් පසෙකට වී තමා පැමිණි කාරණාව බුදුරදුන්ට දන්වා සිටියේ මෙසේ ය.

"ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස, මගධාධිපති අජාසත් මහරජතුමා මේ දිනවල වජ්ජීන් සමග සටනකට සූදානම් වෙනවා. ඒ ගැන ඔබ වහන්සේගේ අදහස කුමක් ද?" යනුවෙන් විමසා සිටියේ ය.

ඒ අවස්ථාවේ ආනන්ද තෙරුන් වහන්සේ බුදුරදුන් සමීපයේ වැඩ සිටියේ උන් වහන්සේට පවන් සලමින් ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද තෙරුන් අමතා වජ්ජීන් තවමත්,

1. නිතර රැස්වෙනවා ද?
2. සමගි ව රැස් ව සමගි ව සාකච්ඡා කොට සමගි ව විසිර යනවා ද?
3. නොපැනවූ නීති නොපමුණුවමින් පැනවූ නීති කඩ නොකර ආරක්ෂා කරනවා ද?
4. වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපදිමින් ඔවුනට ගරු කරනවා ද?
5. විවාහක කුල කාන්තාවන්ගේ හා අවිවාහක කුල කුමරියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කරනවා ද?
6. වජ්ජි රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පිහිටි පූජනීය ස්ථානවලට ගරු කරමින් ඒවා නඩත්තු කරනවා ද?
7. තම රාජ්‍යයට නොපැමිණි පූජ්‍ය පක්ෂය ගෙන්වා ගැනීමත් පැමිණ සිටින පූජ්‍ය පක්ෂයට දැහැමි රැකවරණය සලසා දීමත් සිදු කරනවා ද?

යනුවෙන් විමසා සිටියහ. එයට ආනන්ද හිමියන්ගේ පිළිතුර වූයේ ඔවුන් ඉතා ම හොඳින් එම අපරිහානීය ධර්ම ක්‍රියාත්මක කරන බවයි. වජ්ජීන්ගේ දියුණුවක් මිස කවරදාවත් පරිහානියක් සිදු නොවන බව බුදුරදුන්ගේ අදහස විය. මේ සංවාදයට ඇහුම්කන් දුන් වස්සකාර ඇමැති වජ්ජීන් සමග සම්මුතියකට පැමිණීමෙන් හෝ නැතහොත් අපරිහානීය ධර්ම බිඳීමකින් තොර ව වජ්ජි රාජ්‍යය යටපත් කළ නොහැකි බව සිතේ තබා ගෙන බුදුරදුන් දෙපා නැමැද නික්ම ගියේ ය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සාරන්දද නම් චෛත්‍යය ස්ථානයේ දී වජ්ජි රජදරුවන්ට දේශනා කළ සප්ත අපරිහානීය ධර්ම ක්‍රියාත්මක කරන තාක් කල් අසල්වැසි මහා රාජ්‍යයක් වූ මගධයට එම කුඩා රාජ්‍යය යටත් කර ගැනීමට නොහැකි විය. එය ඔවුන්ගේ දියුණුවට ම හේතු විය.

වජ්ජීන් එදා අනුගමනය කළ සප්ත අපරිහානීය ධර්ම වර්තමානයේ වුවද කිසියම් රාජ්‍යයක් අනුගමනය කරන්නේ නම් එය රාජ්‍යය දියුණුවට හේතු වන බව උගතුන්ගේ පවා අදහස වේ. සප්ත අපරිහානීය ධර්මවල පවත්නා ගුණාත්මක බව එක ආගමකට පමණක් සීමා නොවේ. එසේ ම එය එක දේශයකට හෝ එක කාලයකට පමණක් ද සීමා නොවේ. එහි සර්ව ආගමික, සර්ව දේශීය හා සර්වකාලීන වැදගත්කමක් අන්තර්ගත ව ඇත. මෙය දේශපාලන කටයුතුවල විධිමත් බවට මෙන් ම ඕනෑ ම සමාජ සංවිධානයක මනා පැවැත්මට ද උපකාරී වේ.

1. නිතර රැස්වීම

කිසියම් රාජ්‍යයක, ආයතනයක හෝ සංවිධානයක පාලන කටයුතු භාර පිරිස නිතර රැස් වේ නම් කලින් කලට පැන නගින ගැටලු සාමකාමී ව හා සාධාරණ ව නිරාකරණය කර ගැනීමට අවස්ථාව උදා වනු ඇත. ක්ෂණික ව පැන නගින ගැටලුවලට විසඳුම් සෙවීමට ද වගකිව යුතු පිරිස් නිතර රැස්විය යුතු ය. එකිනෙකා අතර සුහදත්වය හා මිත්‍රශීලීබව වර්ධනය කර ගැනීමට ද මේ තුළින් අවස්ථාව උදා වේ. රටක හෝ ආයතනයක හෝ පාලනයට සම්බන්ධ පිරිස් එකතු නොවී තනි පුද්ගලයකුගේ බල ඒකාධිකාරයට අනුගත ව රාජ්‍ය පාලන කටයුතු සිදු වන්නේ නම් ආඥාදායක පාලනයක් නිතැතින් ම නිර්මාණය වනු ඇත. එය බෙහෙවින් ම රටකට හෝ සමාජයකට හෝ විපත්තිදායක ය.

විශේෂයෙන් සමූහාණ්ඩුවක පාලන පිරිස් සියලු දෙනා ම නිතර රැස් විය යුතු ය. එසේ නොවුණ හොත් ඒ ප්‍රදේශාධිපතීන් ද හිතුවක්කාර තීන්දු තීරණ ගෙන ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෑමෙන් අනර්ථකාරී ගැටලු නිර්මාණය වීමට ඉඩ සැලසේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ උපසපන් භික්ෂූන් වහන්සේලාට මසකට දෙවතාවක් රැස්වීමට උපදෙස් ලබා දී අපේක්ෂා කළේ ද භික්ෂු සමාජයේ කලින් කළ ඇති වන ගැටලු නිරාකරණය කර ගැනීමත් ශාසන චිරස්ථිතිය උදාකරලීමත් ය. භික්ෂූන් වහන්සේලා එසේ රැස්වීම මගින් දේශනා කළ විනය ශික්ෂාවන් සිහිපත් කිරීමටත්, විනය නීති උල්ලංඝනය කළ භික්ෂූන් වහන්සේලා සම්බන්ධ ව යම් යම් තීරණ ගැනීමටත් අවකාශය සැලසේ. එම ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ ව උරණවීමක් වාද විවාද කර ගැනීමක් සිදු නොවේ. එය ශාසන උන්නතිය කෙරෙහි බලපා ඇත.

2. සමගි ව රැස්වීම, සමගි ව සාකච්ඡා කිරීම, සමගි ව විසිර යෑම

පිරිසක් රැස් වෙන්නේ වැදගත් අරමුණක් මුල් කර ගෙනයි. එම අරමුණ මුදුන්පත් කර ගැනීමට අදාළ ව එකිනෙකා විවිධ අදහස් උදහස් ඉදිරිපත් කිරීමට පෙළඹීම සාමාන්‍ය ලක්ෂණයකි. එහි දී කිසියම් අයකු ගෙනා අදහසකට වඩා වෙනත් අයකු ගෙනා අදහසකට බහුතර පිරිසකගේ කැමැත්ත පළ විය හැකි ය. එවිට තම මතය පරාජය වූවා යැයි සිතා අමනාපකම් ඇති කර ගැනීම හා උරණ ව විරෝධාකල්ප ඉදිරිපත් කිරීම අනුචණකමකි. තම මතය පරාජය වූයේ බහුතර කැමැත්ත ඇති මතයක් ඉදිරිපත් වූ නිසාවෙනි; එය හොඳ ම දේ ලෙස පිළිගත් බැවිනි. එසේ සිතා කටයුතු කිරීම තුළින් කිසිවකු සමග අමනාපයක් ඇති කර ගැනීමේ අවශ්‍යතාවක් ඇති නොවේ. ප්‍රාදේශීය වශයෙන් පවත්නා ස්වේච්ඡා සංවිධානවල සාමාජිකයින් අතර යම් යම් මත භේද ඇති වන්නේ තමන් කැමැති මතය ජයග්‍රහණය කරවා ගැනීමට නොහැකි වීම නිසාවෙනි. එසේ වූ විට ඇතැම් පිරිස් නෑදෑ හිතවත්කම් පවා අහිමි කර ගන්නා අවස්ථා දක්නට ලැබේ. එය අනුචණකමකි. එබැවින් සමගි ව රැස්වීම, සමගි ව සාකච්ඡා කොට, සමගි ව විසිර යෑමට හැම කෙනාට ම හැකියාව ඇත්නම් සමාජය තුළ නිතැතින් ම සංහිඳියාව ගොඩනැගෙනු ඇත.

3. නොපැනවූ නීති නොපැනවීම හා පැනවූ නීති කඩ නොකර ආරක්ෂා කිරීම

සමාජයක යහපැවැත්ම සඳහා නීති මාලාවක් අවශ්‍ය වේ. බොහෝ විට මෙය ලේඛනගත ව තිබෙනු දක්නට ලැබේ. ව්‍යවස්ථාව ලෙස ව්‍යවහාර කෙරෙන්නේ ද මෙයයි. එම මූලික නීතිය ඇතුළත් ව්‍යවස්ථාවට අනුගත ව කටයුතු කිරීමට සෑම අයකු ම යොමු වුව හොත් නිරර්බුද සමාජයක් නිර්මාණය වීමට අවකාශ සැලසේ. ප්‍රාදේශීය පාලකයන් වුව තම පාලන බල ප්‍රදේශයට අදාළ ව යම් යම් අණ පනත් හා නීති සම්පාදනය කරන විට මූලික නීතියට පටහැනි නොවන පරිද්දෙන් එය සිදු කළ යුතු ය. එසේ නොවුණ හොත් විශාල ගැටුමකට එය තුඩු දෙනු ඇත. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පනවන ලද විනය නීතිරීතිවලට එකඟ ව භික්ෂූන් වහන්සේලා කටයුතු කිරීමට පෙළඹීම බුද්ධ ශාසනයේ දීර්ඝ කාලීන යහපැවැත්මට හේතු වී ඇත. **විනය, ශාසනයේ ආයුෂය** ලෙස දක්වා තිබීමෙන් ඒ බැව් තව දුරටත් තහවුරු වේ. පනවන ලද නීති රීති නිතර නිතර වෙනස් කිරීමත්, ඒවා උල්ලංඝනය කිරීමත් හේතුවෙන් ඕනෑ ම ආයතනයක්, සංවිධානයක් පමණක් නොව රජයක් වුව ද බිඳ වැටෙනු ඇත. නීතිය වල්වැදීම බොහෝ අර්බුද නිර්මාණය වීමට ඉවහල් වේ. එබැවින් රටක, සමාජයක පවත්නා නීතිය උපරිම අඛණ්ඩතාවෙන් හා අවම චංචලතාවකින් පවත්වා ගෙන යා යුතු ය.

4. වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීම හා ඔවුන්ට ගරු කිරීම

වැඩිහිටියන් ලෙස මෙහි දී අර්ථ ගැන්වෙන්නේ වයසින් පමණක් වෘද්ධත්වයට පත් වූ අය පමණක් ම නොවේ; ශීලයෙන්, ගුණයෙන් හා දැනුමෙන් ද වෘද්ධත්වයට පත් වූ පිරිස් ය. ඔවුහු බොහෝ කාලයක් රටක, සමාජයක අභිවෘද්ධිය උදාකරලීමට කායික හා මානසික ශ්‍රමය කැප කළ අය වෙති. මේ අය බොහෝ අත්දැකීම්වලින් පිරිපුන් අය වේ. ඒ නිසා ම ඔවුන්ගේ අවවාද හා අනුශාසනාවලට ඇහුම්කන් දී කටයුතු කිරීම දියුණුවේ මාර්ගය උදාකරලීමකි. වැඩිහිටියනට ගරු කිරීම, සැලකීම, වෘද්ධාපචායනය වශයෙන් දහමේ සඳහන් වේ. වෘද්ධාපචායනය පුද්ගලයකුගේ ආයුෂය, වර්ණය, සැපය, බලය උදෙසා කරන ප්‍රාර්ථනාවක් බවට බෞද්ධයින් පත්කර ගෙන ඇත්තේ එහි ඇති වැදගත්කම නිසාවෙනි. එමෙන් ම අත්ථස්සද්වාර ජාතක කතාව තුළින් වැඩිහිටියන්ගේ අනුමැතිය ගැනීම දියුණුවට හේතු වන්නක් බව ද දැක්වේ. වැඩිහිටියන්ගේ බසට අහුම්කන් නොදීම නිසා වත්මන් සමාජයේ බොහෝ දෙනා විවිධ ගැටලුවලට මුහුණ පාන අවස්ථා ගැන ද නිතර අසන්නට ලැබේ. එබැවින් රජයක පැවැත්මට පමණක් නොව කුඩා ම සමාජ ඒකකය වූ ගෘහ සමාජයේ පැවැත්මට පවා වැඩිහිටියන්ගේ උපදෙස් පිළිපැදීම හා ඔවුන්ට ගරු කිරීම එක සේ උපකාරී වන බව පැහැදිලි ය.

5. විවාහක කුල කාන්තාවන්ගේ හා අවිවාහක කුල කුමරියන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම

ශිෂ්ට සම්මත සමාජයක සුවිශේෂී ලක්ෂණයක් ලෙස කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාව සුරක්ෂිත කිරීම සැලකේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වූ වකවානුවේ බ්‍රාහ්මණ ඉගැන්වීම් තුළින් කාන්තාව විවිධ වධබන්ධනයන්ට හා පීඩාවන්ට ලක් වූ බව පැහැදිලි ය. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනා හා ශාසනික ක්‍රියාකාරකම් මගින් ඇයටත් පිරිමියාට හා සමාන ව සමාජ තත්ත්වයක් ලබා දී ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීමට ක්‍රියා කර ඇත. වජ්ජීන්ට දේශනා කළ අපරිහානීය ධර්ම තුළින් ද විවාහක හා අවිවාහක සෑම කාන්තාවකගේ ම ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම රජයේ යුතුකමක් ලෙස පෙන්වා දී ඇත. වර්තමානය වන විට ලෝකයේ බොහෝ රටවල් කාන්තා අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට අදාළ අණපනත් සම්මත කරගෙන ක්‍රියාත්මක කර ගෙන යයි. සෑම වසරක ම මාර්තු අටවෙනි දින ජගත් කාන්තා දිනය ලෙස නම් කොට ලෝකයේ බොහෝ රටවල් එම දිනය සමරයි. කාන්තාවන්ගේ ආරක්ෂාව හා අයිතිවාසිකම් සුරක්ෂිත කිරීමට අදාළ පුළුල් සමාජ කතිකාවතක් එම දිනය නිමිති කර ගෙන සිදු කිරීම අගය කළ යුත්තකි. අපේ රටේ කාන්තාවන් වෙනුවෙන් වෙන ම අමාත්‍යාංශයක් පවා පිහිටුවා ඔවුන්ගේ සුභ සිද්ධියට හා ආරක්ෂාවට අදාළ ව විවිධ බලගැන්වීම් සිදු කිරීම යුගයේ අවශ්‍යතාවක් ඉටු කිරීමකි. කාන්තාවන් වෙනුවෙන් ම වෙන් වුණ විවිධ සංවිධාන පිහිටුවාගෙන ඔවුන්ගේ දියුණුවට මෙන් ම රටේ සංවර්ධනයට දායක වීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක වීම ද සුභවාදී ලක්ෂණයකි. එය සමාජයක ලෞකික දියුණුව සංකේතවත් කරන්නකි.

6. වජ්ජි රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පිහිටි පූජනීය ස්ථානවලට ගරු කිරීම හා ඒවා නඩත්තු කිරීම

සෑම පුද්ගලයකුට ම කිසියම් ආගමක් ඇත. ඔවුන්ගේ ආගමික කටයුතු සිදුකිරීම සඳහා පූජනීය ස්ථාන ගොඩ නැංවීමක් ද සිදු කෙරේ. එම පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම හා නඩත්තු කිරීම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සුරකින රජයක යුතුකමකි. එසේ ම පෞරාණික පූජනීය ස්ථාන, රාජ්‍යයක පවතින අගනා සංස්කෘතික දායාදයන් ය. මෙම පූජනීය ස්ථාන ඇසුරු කර ගෙන ආගමික වතාවත් සිදුකිරීම පුද්ගලයාගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය ඇති කිරීමට රුකුලක් වේ. එමෙන් ම මෙම ආගමික ස්ථාන පදනම් කර ගෙන සිදු කරනු ලබන විවිධ පූජෝත්සව හා සංස්කෘතික ආගමික කටයුතු තුළින් ජනතාවට දහැමි සතුටක් ද ලැබෙයි. එමෙන් ම විවිධ ආගමික පිරිස් එම සංස්කෘතික උත්සවවලට සහභාගි වීම මගින් ආගමික සහජීවනයට ද අවස්ථාව උදා වේ. රටක අනභිභවනීය උරුම බවට පත්වන්නේ ද ඉපැරැණි පූජනීය ස්ථාන ය. ජනතාව තුළ දේශමාමකත්වය ගොඩනැංවීමට ද මෙම උරුමයන් උපකාරී වේ. එබැවින් මෙම පූජනීය ස්ථාන කුමන ආගමකට අයත් වුව ද ඒවා ආරක්ෂා කිරීම හා නඩත්තු කිරීම රජයක යුතුකමක් වේ.

7. තම රාජ්‍යයට නොපැමිණි පූජ්‍ය පක්ෂය ගෙන්වා ගැනීම, පැමිණ සිටින පූජ්‍ය පක්ෂයට රැකවරණය සැලසීම

ආගමික ස්ථානවල වැඩවෙසෙන පූජනීය උතුමන්ට සැලකීමත් ආරක්ෂාව සලසා දීමත් නොපැමිණි පූජ්‍ය පක්ෂය ගෙන්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීමත් එම රටේ මෙන් ම සමාජයේ ද ආගමික හා ජාතික සංහිඳියාව වර්ධනය වීමට බොහෝ සෙයින් උපකාරී වේ. සෑම ආගමකින් ම සිදු කෙරෙන්නේ ගුණ දහමින් පරිපූර්ණ වූ සමාජයක් නිර්මාණය කිරීමේ කාර්යයයි. මේ සඳහා පූජනීය උතුමෝ නිස්සරණාධ්‍යාශයෙන් කැප වී කටයුතු කරති. ආගමික, සාමාජික, දේශපාලනික ආදි සෑම කටයුත්තක දී ම පුරෝගාමී ව කටයුතු කරන්නෝ පූජනීය උතුමෝ ය. එවන් මහඟු මෙහෙවරක් ඉටුකරන යති උතුමන්ට අවශ්‍ය පහසුකම් හා ආරක්ෂාව සැපයීම සෑම රජයක ම යුතුකමක් වේ. ඇතැම් ලාංකේය පාලකයන් මෙන් ම සාමාන්‍ය ජනතාව ද පූජ්‍ය පක්ෂයේ ආරක්ෂාව හා ප්‍රත්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ කාර්යයේ දී දිවි හිමියෙන් කටයුතු කළ අවස්ථා පිළිබඳ ව විවිධ තොරතුරු අපේ වංසකතා සාහිත්‍යයේ ඇත.

මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ සප්ත අපරිහානීය ධර්ම ජනසම්මතවාදී පාලන ක්‍රමයක් බිහි කර ගැනීමෙහි ලා අතිශයින් වැදගත් වන ඉගැන්වීමක් බවයි; පුද්ගලවාදී හා ඒකාධිපතිවාදී පාලන ක්‍රමයකට මේ තුළින් වැට බැඳෙන අතර සාමූහික හා සමූපකාරී හැඟීමෙන් කටයුතු කිරීමට දොරගුලු විවෘත වන බව යි.

සාරාංශය

බුදුරදුන් වජ්ජි ජනපදයේ සාරන්දද චෛත්‍යය නම් ස්ථානයේ දී ලිච්ඡවීන්ට දේශනා කළ සප්ත අපරිහානීය ධර්ම දිගු කලක් එම රාජ්‍යයේ සංවර්ධනයට හේතු විය. ඔවුන් ඒවායින් බැහැර වීම එම රාජ්‍යයේ ඉක්මන් පරිහානියට හේතු විය. එබැවින් එම ධර්මතාවල වටිනාකම කොතෙක් ද යන්න වටහා ගැනීම අසීරු නොවනු ඇත. අපරිහානීය ධර්ම අනුගමනය කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ කිසියම් කාලයකට හෝ දේශයකට හෝ පමණක් සීමා කළ නොහැකි ය. එය කිසියම් රාජ්‍යයකට හෝ ආයතනයකට හෝ පමණක් ද සීමා කළ නොහැකි ය. එබැවින් කාලීන වටිනාකමකින් යුත් මෙම අපරිහානීය ධර්ම, රාජ්‍යයක මනා පැවැත්මට මෙන් ම කුඩා ම සංවිධානයක පැවැත්මට ද උපකාරී වේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. බුදුරදුන් සප්ත අපරිහානීය ධර්ම දේශනා කළේ කුමන ස්ථානයක දී කවුරුන්හට ද?

2. නීති ගරුක ව කටයුතු කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිලාභ හතරක් ලියන්න.

පැවරුම

සප්ත අපරිහානීය ධර්මවල පවත්නා කාලීන වැදගත්කම පෙන්වා දෙමින් පුවත් පතකට ලිපියක් ලියන්න.